

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO - CHIRURGICA
SISTENS

OPHTHALMIAM VENEREAM

ET

PECULIAREM IN ILLA OPERATIONEM,

QUAM

ANNUENTE DEO T. O. M.

INDULTU GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ,

P R Æ S I D E

ALEXANDRO CAMERARIO,

MED. DOCT. THEOR. ET PRAX. PROF. PUBL. ORD.
FACULTATIS MED. h. t. DECANO,

PRO SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
LEGITIME CAPESSENDIS

PUBLICO EXAMINI SUBJICIT

A U C T O R

JULIUS FRIDERICUS BREYER,

STUTT G A R D - W U R T E M B E R G .

D. JUNII ANN. MDCCXXXIV.
H. Luce consuctis.

T U B I N G Æ , L I T T E R I S R O E B E L I A N I S .

DISERTATIO IN PRAECIPUIS MEDICIS CHIRURGICIS
ARTIBUS

OPHTHALMIAM VE VERTICAM

PECULIAREM IN LIA OPERATIOMEM

ANNUNTIAVIT T. O. M.
INSTITUTUM FACULTATIS MEDICAE

ALEXANDER SAMBARIUS

PROF. DR. MED. JOHANN HONIGBERG
EXAMINATOR DOCTORALIBUS

JULIUS VON DENCKEN BREYER

HALLE AM 10. SEPTEMBER 1874

PRO OEMIUM.

Culorum tam mirabilis est fabrica, tam multiplex partium exquisito artificii genere effictarum in illis apparatus, tam eximius illorum usus, ut jure optimo *Orpheus Natura Speculum*, *Alexander Peripateticus anima fenestram* illos appellitaverint. Multarum & variarum partium concursus in causa est, ut nulla corporis nostri pars adeo numerosis tentetur morbis quam Oculus: recentiorum enim multi plus quam ducentos in illo numerant morbos. Mirari hinc satis nequeo quod Ophthalmiatria tenus hæc non solum minus digne exulta, sed etiam balneatoribus, balsamariis, circumforaneis, aniculis reliquisque hujus farinae hominibus fuerit tradita & in illorum manibus relicta, quos tamen omnis Matheseos, Physiologiæ, Anatomix, Chirurgiæ &c. cognitione destitutos esse scimus, cum tamen hæc scientiæ ab illo requirantur, qui in tractandis hisce morbis non temeritate, non ignorantia, sed conscientia & cognitione plane sufficienti niti volunt. Sed uti hæcce ars ita etiam universa Chirurgia, quæ tamen Medicinæ pars est antiquissi-

ma (a) & evidentissima, à plurimis Medicis adeo despicitur, ut minus necessarium immo infra illorum dignitatem esse credant, vel Operationes Chirurgicas callere, vel illis admovere manus. In quos Medicos *Joh. Muys* (b) ita invehitur: Medici sibi dedecori esse existimant, Chirurgiæ operam dare, perinde ac si ignobilius foret externis quam internis humani corporis morbis mederi, ô miserum ac malo fundatum Mediorum præjudicium! Chymicis operationibus intenti manus ac faciem atris carbonibus denigrare non recusatis sed gloriæ vobis ducitis, & hucusque bene verum cur Chirurgiam contemnitis? Nonne externæ Corporis humani partes nigris carbonibus existunt nobiliores. Præclarum est exercere Chymiam, sed longe præclarius cireos morbos versari Chirurgicos. Ab his verbis haud multum abluunt illa *Cel. Joh. Adam Kulmi, Anatomici Gedanensis* (c). An vero *Jac. Berengarius, Carpenfis* (d) nimis acriter de hisce Medicis loquatur, dijudicare nolo. Optandum ergo utique optandum, ut Chirurgia à Medicinæ corpore nunquam fuerit divulsa. Quis, quæso, enim Chirurgiam à Medicina separatam concipere & se verum Medicum dicere poterit, qui integram curandorum humani corporis Morborum cogitationem non habuerit, & Chirurgiæ peritia fuerit
orna-

(a) Omnes enim Medicarum rerum historici filum historiæ à Chirurgia sumunt vid. *Herm. Conring, Introduct. ad Medic. C. I. Joh. Bohn de Offic. Medic. dupl. C. XXII. Gœlicke. Diff. de Mutilo Medic. Corpore resarciendo per Chirurgiam. Hal. 1709. Cels. L. I. & VII.*

(b) Præfat. ad Praxin Chirurgiæ rationalis.

(c) *Diff. de quibusdam præjudiciis Medicis. Gedani 1732.*

(d) *De fractura Cranii. Lugd. Batav. 1715. p. 89. Equidem credo multos de prædictis Medicis operaturos, si scirent modum operandi, sed potissima causa, ob quam non operantur, est, quia nesciunt operari.*

ornatus. Si nulla sane argumenta alia Medicos ad excolen-
dam Chirurgiam excitare deberent, sola imperitia & temeri-
tas illorum Chirurgorum, quos haut immerito Lippos & ton-
sores cumque Berengario (e) *Chirurgulos* vocare licet, suffice-
rent. Inter omnes enim constat, quantum dedecoris & dam-
ni arti tam salutari hi vulgo sic dicti Chirurghi inferant, ut illa
etiam hodie adeo contemnatur, & aliis vilioribus opificiis æ-
qui paretur. (f). Omni itaque encomio digni sunt isti Medi-
ci, qui Chirurgiam & callent & exercent, quorum etiam
nostra Germania plures celebriores habet. Has aliasque ob
causas rite exantlatis Examinibus Academicis Medicis Thema
hoc Chirurgicum elegi. Tu B. L. de hisce juvenilibus labo-
ribus æquam sparge censuram ac errores, quorum plures esse
nullus dubito, tolera vel emenda. Faxit DEUS ut omnia
feliciter.

DISSERTATIONIS
CAP. I.
DE OPHTHALMIA.

§. I.

MUltis inhzere descriptioni Anatomice partium
Oculi superfluum duco, quum plures jam Oculi
structuram exacte nobis exposuerint, imprimis au-
tem *Jac. Benjam. Winslow* Anatomicorum nostræ
A 3 ætatis

(e) l. cit.

(f) *Illustr. Stahl. Diss. De perpetuo Medicinæ & Chirurgiæ nexu.*
Halæ. Schwarze verzerrete Narren-Kappe zwischen denen
Badern und Balbierern.

ætatis facile Princeps (a) *de Saint Yves* Ophthalmiater Parisiensis famigeratissimus (b) *Antoin Mairre Jean* (c) tam accuratam nobis hujus organi dederunt expositionem, ut aliquid novi & operæ dignum superaddere nemo facile fuerit ausus.

§. 2.

Quare statim pergo ad tractationem de Ophthalmiis i. e. inflammationibus oculorum in genere: Ophthalmia jam brevi definitur, quod sit sanguinis serique stagnatio arteriosis in canalibus minimis tunicarum oculi cum attritu à reliquo sanguine continuo vi cordis huc moto. (d) Quo minus autem stagnatio, obstructio, inflammatio fiat in vasis venosis, prohibet venarum fabrica, quæ tanquam arteriæ replicatæ ex arcto in amplum desinunt canalem, & ita humores in ampliores semper diffundunt canales, qui obstructioni minus apti sunt. Impeditur autem transitus humorum per minimas arteriolas tam sanguiferas quam lymphaticas, quæ contraria ratione ex amplis in angustiores terminantur ductus & ita nisi impetive sanguinis ex corde tanquam ex antlia humana protrusi magis patent, & facile sanguini viscidis, crassis particulis & salium acidorum particulis præcludunt. Inflammationum duplex observatur genus: Ium) si humor stagnet in vasis sibi propriis, in finibus

-
- (a) Exposition Anatomique de la structure du Corps humain. Paris. 1732. T. IV. P. II. à §. 202. ad 315.
 (b) Nouveau traité des Maladies des Yeux & avec de nouvelles de couvertes sur la structure de l'œil. Paris, 1722.
 (c) Traité des Maladies de l'œil. Paris 1707.
 (d) Illustr. Herm. Boerhaave, Ophorism. de Cognoscendis & curandis morbis. § 371.

nibus sc. arteriosis sanguiferis (e) 2dum) si vascula imprimis eorum orificia sint ampliora facta, ut globulis majoribus & diametrum vasculi superantibus in statu naturali introitus quidem non autem progressus detur, & huc inflammatio errore loci facta à *Boerhaave* dicitur (f) & locum habet in vasis arteriosis lymphaticis, maximeque in Inflammationibus Oculorum observatur.

§. 3.

Ophthalmiarum causas ad 4. commode refero classes, quarum

1.) Omne id involvit, quod fines vasculorum arteriosorum tunicas oculi percurrentium arctat, constringit, & ita sanguinis transitum inhibet ex. gr. frigus siccum, infixa acria extus occurrentia & particulæ aeres liquidis immixtæ.

2.) Comprehendit illas causas, quæ vasculorum parietes laxant & dilatant, ut globuli his vasculis non proprii intrare quidem non autem transfluere possint, huc refer aërem & ventos humidos fibras vasorum relaxantes, motum cordis auctum & resistantiam vasculorum superantem, calida & aquosa extrinsecus applicita, transpiratio insensibilis suppressa vel impedita, hinc senes calvi præ aliis senibus obnoxii sunt oculorum inflammationibus.

3.) Sub hac recensentur omnes causæ fluidorum corporis humani naturam immutantes, & illa crassa, viscida, coagulata fluxuique per vascula minus apta reddentes, quarum in censum veniunt acida humorum acrimonia, motus sanguinis nimis tenuiora dissipans, vigiliæ & lucubrationes intensiores, somnus nimius, transpiratio aucta, plethora, tenacitas nimia humo-

(e) Boerhaave. Aphorism. 372.

(f) Aphor. 118.

humorum, ær æstuans & siccus, qui humidiora aufert adeoque ad majorem lentorem disponit.

4.) *Includit causas solidis & fluidis communes, ex. gr. calor exsiccat humores, fibras constringit, frigus coagulat & arctat &c.*

§. 4.

Inflammationes oculi multis sed omni fere inflammationi communibus stipatur symptomatibus, quorum

1.) *Dolor*, humores enim congesti majus affectant spatium (§. 2.) inde membranæ distensionem & expansionem patiuntur, nervuli adjacentes à tumidis vasculis premuntur & adjacentes digladiantium particularum acrium stimuli punctiois sensum inferunt.

2.) *Rubor* tunicis oculorum conciliatur nimia vasculorum sanguiferorum repletionem, & cruoris in vascula pellucida lymphatica admisione. Stes ex. gr. ante speculum, liges fortius collare, brevi albedo oculi in rubedinem mutatur, quæ soluto collari rursus brevi ope palpebrarum nictitationis evanescit.

3.) *Tumor* ab obstructis, distentis & nimio cruore infarctis vasculis.

4.) *Calor* à justo majori attritu & renixu partium solidi & fluidi.

5.) *Pulsatio major* & molesta ab impetu humoris arteriosi à corde propulsi & vasculorum fibras distendente, ob harum resistantiam summe sensibilem pulsatio tam gravis sæpe & molesta à pulsu satis distincta ipsa sensus & circumstantiarum ratione. (g).

6.) *Du-*

(g) vid. Eliæ Camerarii nuper demum piissime defuncti & de universa re Medica tam insigniter meriti *Systema Cautelarum Medicarum*. Tub. 1721. p. 248.

6.) Durities à causis tumoris. (§. 3.)

7.) Febris symptomatrica ab irritatis fibrillis nerveis, & sanguinis circuitu & mixtione turbato.

8.) Facies rubicunda, vigiliæ, sitis, alvus sicca, urina tenuis &c partim à derivatione humorum ab inferioribus ad superiora, partim à consensu nervorum oculi cum illis abdominis & capitis oriuntur.

§. 5.

Symptomatum brevis hæc explicatio cuicumque facile *Signa diagnostica* suppeditabit, ita ut labore ista (§. 4.) repetendi supersedere liceat. Ad ophthalmiarum itaque proprio differentias.

§. 6.

Quarum quidem cum aliis innumeras fere afferre possem, sed istæ omnes ad quatuor classes & gradus referri possunt.

1.) *Conturbatio* græc. *Ταραχὴ*, quæ est lenior & incipiens oculi inflammatio nullo ferre dolore, rubore mediocri & partem minorem tantum adnatæ tunicæ occupante stipata: hæc est vel sicca absque ullo lacrymarum effluxu, l. humida, uti in Epiphora.

2.) *Ophthalmia* (tenus hac vocabulo Ophthalmiæ late pro omni inflammatione oculorum usus sum, hic vero stricte illud eum (h) aliis accipio) quam comitantur dolores punctorii, rubor, & tumor, si non semper omnem, plurimam tamen conjunctivæ occupat partem, febricula adest cum reliquis Symptomatibus (§. 4.). Hæcce species α) est vel sicca, vel humida (§. 6. n. 1.) β) l. periodica, qualem in menstruatis ex. gr.

B
obser-

(h) Joh. Maur. Hoffmann. Syntagma Patholog. Therapeuticum ad Joh. Hartmanni Praxin Chymiætr. Lips. 1728. p. 202.

observarunt *Galenus* (i) *Joh. Schenck* (k) *Ludov. Mercatus* (l) *Gabelkoverus* (m) *Helwig* (n) vel continua, vel vaga. β) est vel simplex, vel complicata abscessibus, hydatidibus, vasis turgentibus. γ) vel critica, uti *St. Yves* (o) in pleuritide observavit, vel non critica. δ) vel sympatica ex. gr. in dysenteria (p) *Georg. Wolffg. Wedelius* vel idiopathica. ε) vel epidemica vel sporadica; ζ) vel contagiosa. (q) *Galenus* vel contagiosa η) vel interna *Choroides* dicta, quæ aspectu levior apparet, sed inflammatae sunt tunicae interiores oculi, quarum inflammationem iris rubicundior, pupilla dilatata, dolores ad summum caput, & impatientia lucis clarioris indignant.

3.) *Χημωσις*. *Chemosis*, quando symptomatibus communibus summe exasperatis, palpebris tumefactis & inversis tunica adnata ita intumescit, ut ejus crassities illam duarum linearum adaequet & cornea pellucida in fossula quadam circulari delitescat: hæc classis multas prioribus communes differentias habet, & plurimum *Chemosis* est, si *ophthalmia Critica* (n. 2. l. V.) adfuerit.

4.) *Ἐξημασις*.) Lat. *Suzillatio* in hac conjunctiva tunica tota rubra nulloque albo colore distincta est, nec dolores intensi nec impatientia lucis sed tumor major observatur. Oritur ab effusione cruoris in cellulosam membranam intra adnatam & scleroticam, quum sc. diuturna mora infarcti humores acres fiunt & perpetuo motu magis magisque atteruntur tandem

-
- (i) de differentia februm. Lib. II. Cap. 2.
 - (k) Lib. IV. Obs. 275. &c.
 - (l) de Mulierum affectibus. L. I. Cap. VII.
 - (m) Observat. Cent. III. obs. 61.
 - (n) Observ. 40.
 - (o) *Maladies des Yeux*. p. m. 186.
 - (p) *Diff. de Ophthalmia*. Jenæ. 1684.
 - (q) de febr. L. I. & III. de Method. L. II.

dem vasculorum nonnullorum fines rumpuntur & dilacerantur ut sanguis contentus effluat. Si quidem rem rite consideremus, hæc ultima species effectus est inflammationis, sed quia semper ophthalmia simul adest, hic omnium Auctorum sequimur ordinem.

§. 7.

Ex iisdem fontibus, ex quibus Ophthalmiarum causas dignoscim & differentias hausim, *prognosis* haurienda est. Uti omnis inflammatio vel in suppurationem vel gangrænam & Sphacelum &c. definit, nisi mature illi remediis occurras, sic præ aliis Oculorum inflammatio, si remediis incongruis vel minus conveniente methodo adhibitis illam velis auferre, varios tristes immo tristissimos ludit eventus. Nascuntur enim inde facile visus obscuratus, cornea transparens obfuscata, cicatricibus ulceribusque defigurata & exesa, partium internarum & externarum suppuratio, interdum visus oculique jactura. Præ aliis autem ophthalmiis multum alunt periculi *Chemosis*, *Choroides* (§. antec.) (quæ posterior visum deperditum & cataractas inducit membranaceas, quarum existentiam alii negant, alii vero affirmant.) (r) *Ecchymosis* à causa interna plus sæpe alit periculi quam à causa externa contundente. Ophthalmiæ vulneribus cranii, meningibusque cerebri læsis supervenientes mortis ut plurimum sunt prædromi. Secundum *Hippocratem* Ophthalmiâ laboranti alvi profluvium bonum est. (s)

§. 8.

Devolvor jam ad Ophthalmiarum *Curam*, quæ non obtinetur nisi stasis illa resolvatur inflammatoria (§. 2.) Resol-

B 2

vero

(r) St. Yves des Malad. des Yeux. p. 319.

(s) Sect. VI. Aphor. XVII. Coac. præn. Sect. II, §. 133.

vere a. dicitur humorem conerctum & solida eò adaptare, ut liquidum commode per vasorum angustias fluere queat: Quæ vero resolutio fit vel in vasis ipsis infarctis, vel in latoribus, in quæ reducitur humor: Tria hinc sunt observanda.

1.) Materiam obstruentem in ampliores reducere canales, ut ibi resolvatur, quod fit evacuatione vasorum, quæ sanguinem obstructis dederant vasibus, & derivatione humorum ad alia loca im pr. inferiora.

2.) Stasin inflammatoriam discutere & in loco resolvere.

3.) Symptomatibus gravioribus occurrere & oculum præservare à malis gravioribus.

§. 9.

Evacuant & derivant humores ad alia (§. ant. n. 1.) impr. præsidia Chirurgica: inter ea autem

1.) Venæsectiones, quæ vel in oculis ipsis affectis vel in aliis corporis partibus instituuntur: illæ à *Fecile Platero* Basileensi (t) non vero à *Dn. Wolhouse* Anglo illo Ophthalmiatro, uti quidem prætendit (u) primum descriptæ vocantur *Phlebophthalmotomia*: quomodo autem Phlepothalmotomia instituat vid. *Felic. Platerum* (x) & *St. Yves*. (y). Venæsectiones in alias partibus primis diebus instituantur emittendo sanguinem multum per vulnus amplum: de usu harum venæsectionum vid. *Frid. Hoffmannum* (z).

2.) Sca-

(t) *Præcos Med. LI. de Visus læsione. C. VII. p. 240. edit. Basileens. 1666.*

(u) *Catalogue des Instrumens.*

(x) l. c.

(y) *Malad. des Yeux. p. 195.*

(z) *Medicinæ Ration. Systemat. T. IV. P. I. Sect. II. C. XI. Cap. II.*

2.) Scarificationes, quæ etiam in oculis ipsis vel in aliis locis celebrantur. Illæ diversis instrumentis & modis fiunt, quorum exactam & fidelissimam descriptionem exhibet Excellentissimus Dn. *Mauchartus* Med. & Chir. D. Archiater Württembergicus Primarius P. P. O. Tub. Patronus pie colendus (a) ubi docet illam scarificationem optimam esse, quæ Vegetabili illo Blepharoxysto instituitur. Cui vero inter scarificationem & venæsectionem oculorum primas deferant, nondum inter se conveniunt Ophthalmiatri hodierni. Sed utraque operatio multiplici & quotidiana experientia in multis gravibus ophthalmiis & aliis oculorum morbis præstiterunt effectus haud spernendos. *Evolv. Dissert. mox laudatam & St. Yves.*

3.) Arteriotomia *Egyptiis* (b) *Hispanis* & *Gallis* usitata in diuturnis oculorum ophthalmiis divinum est remedium (c). Quam vero in nostris regionibus tanquam nostratium Chirurgorum manibus inexpertam & ignotam rarissime in usum vocamus.

4. Vesicatoria in cervice vel pone aures applicita laudat *Gregor. Horst.* (d)

5.) Setacea laudat *Hildanus.* (e)

6.) Cucurbitulas, Hirudines ad tempora appositas *Frid. Desler.* (f)

7.) Alii etiam laudant foniculos, frictions, pediluvia &c. Ex fonte Pharmaceutico evacuationis & revulsionis scopo

B 3

prima

(a) Diss. *Ὀφθαλμοζήσις* Nov. Antiqua Woolhusiano - Hippocratica. Tubingæ. 1726.

(b) *Prosp. Alpini de Medicina Ægyptiorum.* L. II. C. XI.

(c) *ibid.* (d) L. II. *Observ. Med.* 14. 19.

(e) *Cent. IV. Obs. 6. Ex. 2. 3. 4.*

(f) *Exercitation, Practic. p. m. 107. Lugd. Batav. 1694.*

prima sunt Purgantia leniora & fortiora secundum *Celsum* (g). & *Pechlinum*. (h) quorum usus diversitati corporum est accommodandus. His præmissis motum temperiemque obtinere corrigunt diaphoretica, temperantia & diluentia diutius continuata.

§. 10.

Secundo scopo inserviunt remedia impr. externa Ophthalmica, quorum quilibet Ophthalmiater singularia prædicat. Præ aliis autem se commendat Camphora legitimo modo usurpata, quem docet *Illustr. Stahl.* (i) impr. si præmiseris epithema ex relaxantibus: Commendant se porro Tutia, saturnina, aq. dest. Euphras. Aq. fl. Cichor. (k) aliaque, quorum catalogum & usum addere non est instituti. Nec chartarum angustia permittit tertio scopo satisfacere i. e. Symptomatibus gravioribus occurrere, multo minus singularum ophthalmiarum methodum medendi addere.

Diæta hic etiam observanda est, æger se. aëris æstuantis, fumorum, vaporum accessum ad oculos arceat, delectetur tenebris, cibos assumat paucos eupeptos alvumque solventes, potus sit aquosus, diluens ex. gr. Decoctum avenæ, motus corporis & animi non nimius sed tranquillus. Hæc jam sufficiant de Ophthalmiis in genere.

CAP. II.

DE OPHTHALMIA VENEREA.

§. I.

Pervenio tandem ad illius Ophthalmiæ tractationem, quæ Dissertationis nostræ thema est & ab origine Ophthalmia
Veneræ

(g) L. II. C. 8.

(h) tract. de Purgantibus.

(i) Diss. de Morb. Oculorum in genere. §. ult.

(k) Syntagma Pathol. Therapeut. J. Maur. Hoffm. ad Joh. Hartmanni Praxin. p. 201.

Veneræa vocatur. Verum enim vero tristis hujus & maligni morbi nulli fere & Veterum & Recentiorum Auctorum nobis reliquerunt vel historiam accuratam vel veram medendi methodum, si sequentes excipias auctores. *Antonium Musam Brassavolam* (a) *Bernhardum Tomitanum* (b) *Prosp. Borgaratum* (c) *Alexandr. Trajan. Petronium* (d) *Joh. à Stephane* (e) & recentiore *St. Yves* (f) qui morbum vel solum nominarunt, vel illum haud exacte descriperunt, & illius veram curam retiquerunt, uti fecit *St. Yves*. Cum tamen hic morbus non inter rarissimos recensendus sit, tres enim observationes Cap. huic annexas duorum annorum spatio collegi, & Bernæ ab Operatore Xenodochii dexterrimo *Dn. Eberle* relatum accepi, quod plures hoc morbo infectos annotaverit, quos vero nunquam pristino statui oculorum ob Operationem ipsi ignotam restituere poterat.

§. 2.

Ophthalmia Veneræa est inflammatio *Conjunctivæ* à morbo *Veneræo* producta & versus noctem ingravescens. Antequam autem plura de hac *Ophthalmia* rradam, pauca dicam de *Luis Veneræa* natura.

§. 3.

Cujus *luis* causa est virus illud *veneræum*, quod per contagium communicatum (nam in nostris regionibus non nisi ex contagio hic morbus oritur; an vero in illis terris, in quibus lascivi quidam *Europæi* illum contraxerunt, solum contagiosus fit

(a) *Aloysii Luisini Utinensis Aphrodisiacus*. Edit. Lugd. Batav. 1727. p. 665. 727.

(b) *ib.* p. 1053.

(c) *ib.* p. 1125.

(d) *ib.* p. 1225.

(e) *Observ. Medic. Dec. VII. Cent. 5.*

(f) *Traité des Maladies des Yeux*, p. 187. & 209.

fit morbus venereus, maxime dubito) cuticulæ poros ingreditur, vascula cutis ad cellulas usque adiposas perfuit, in iis hæret, obviæ pinguedini immiscetur, quæ tanquam materia maxime viscida venenum retinet, calore fovet, & mora magis magisque malignum & quasi corrosivum reddit. (g) Hæc materia stagnans circumfusæ per ambitum lamellas pinguedinis inquinat, cutim illas obtegentem corrumpit, acredine corrodit & semper latius serpens hoc virus latiore etiam plagam in corpore celluloso quam in cute superposita occupat. Cutis enim substantia dura longe difficilius, quam illæ membranulæ tenuissimæ cellulas efformantes, corrumpitur. Unde semper maculæ pulicum morsus tam colore quam magnitudine referentes & pruritus levem caloremque molestum generantes conspiciuntur. (h)

§. 4.

Quod autem virus venereum in membrana adiposa vim maximam exerat, sequentia probant argumenta:

1.) Autopsia & experientia quotidiana; quod si enim correptum ulceribus aspicias corpus, musculos omnes rubicundos & illætos, sed illorum interstitia purulenta & infecta reperies: Quid jam præter textum hoc cellulosum inter cutim & musculos observatur.

2.) Quare Ulcere Venereo consolidato muscoli cuti adnascuntur? obtexti cellulosi per acrimoniam virus corrosi absentiam & defectum; muscoli etiam actio sæpe inde multum impeditur.

3.) Pinguedinis natura, quæ totius corporis nostri maxime tenax viscidum est inter omnes humores nostros, minime circulans est corpus, hinc etiam mora præ aliis aptum redditur materiam virulentam fovendi & magis in-et extendendi.

4.) Sub-

(g) Ill. Boerhaave Præfat. ad edit. Lugd. Batav. Aphrodisiaci Aloysii Luifini.

(h) ibidem,

4.) Substantia ipsius corporis cellulosi, quod ex pluribus irregularis figuræ componitur cellulis, hæ cellulæ ex membranis telæ aranæ instar tenuibus formatae omnes fere corporis partes concomitantur, superimpositæ cuti firmiter adhærent, in musculorum interstitia sese insinuant, illorum tendines investiunt, horum insertionem ad ossa sequuntur, inde Periosteo communicant, atque cum vasis ossium intrant substantiam & cavitates, uti demonstrant *Illustr. Boerhaave (i) Frid. Ruysch. (k). Jac. Benj. Winslow (l).* & illustrat illorum fraudem, qui brutorum corpora in visus fallaciam flatu replent. Itaque non mirum omnes Corp. humani partes affici & infici posse Lue Venerea.

5.) Quod venenum venereum tamdiu sæpius in abdomine infimo prope partes genitales hæreat, donec alias partes infestet, ibi enim tanta panniculi adiposi observatur copia, si flatu illam distendas, ut *Excell. Dn. D. Salzmannus*, Præceptor meus sua fidelitate nunquam satis à me deprædicandus, in Theatro Argentoratensi Anatomico mihi monstravit.

6.) Medendi methodus; nisi enim convenientibus remediis liquidum cellularum oleosum resolvatur, & ex corpore ad ultimam usque quasi guttulam eliminetur, malum nunquam non recrudescet.

§. 5.

Doctrinæ gratia addo diversos *Luis Venerea* gradus, quæ tres habet:

1.) Si materia virulenta solas partes generationi dicatas & illas vicinas contaminaverit. Qui gradus diversimode nominatur pro affectarum partium differentia: Si ex. gr. **Virus venereum**

G

(i) Præfat. cit.

(k) Thesaur. III. §. LXXIX.

(l) Exposit. Anatomicq. T. III. Traité des Integumens §. 68.

reum ulcera produxerit in pene & partibus illi continuis dicitur *Gonorrhœa Virulenta*, in vagina vero muliebri appellatur *Fluor albus*: Prioris cum *Ill. Boerhaave* (m) quinque numeramus species, quarum

a) Si glandis textura spongiosa & cellulosa ulcusculis tentata materiem fœtidam subluteo - viridescentem, instar feri fusi splendentem & minus cohærentem sudat, quæ species liquore respectivo minus crasso intra glandem & præputium hærente & post glandis pressionem extus transudante cognoscitur.

β) Cum virus penetrat ad cellulosi corporis urethræ partem superiorem usque, sibi que canaliculos in urethram hiantes format, ex quibus materia continuo destillat, quam cognosces, si mane ante urinæ excretionem penem antrorsum premas, notabilis enim tunc effluit materiæ copia per pressionem in urethram derivata; hæc est frequentissima, quæ præ aliis in gonorrhœam mutatur inveteratam, nullis sæpe remediis auscultantem.

γ) Ubi materia glandulas *Cowperi* sive sec. *Ill. Winslow* Prostratas inferiores (n) infestat & exedit & se in cavum urethræ exonerat materia purulenta.

δ) Si venenum per memoratas vias ad prostrarum corpora perlatum illas tabefacit & corrodit, quam tumoribus hisce in locis, Urinæ interceptionibus &c. cognoscimus.

ε) Si virus ad vesiculas seminales penetraverit, illas exeserit, & profluvium largum fœtidæ materiæ, magis tamen albicantis, cum variis fistulis, sinibus scroti, ani, vesicæ &c. produxerit. Fluorem album malignum, quomodo à benigno dignosceas docuit *Georg. Baglivi* (o) si scil. fluor durante menstruo

(m) Præfat. cit.

(n) Expos. Anatomiq. T. IV. p. 1. §. 555.

(o) Præceos Medic. L. II. Cap. VIII. §. 3.

struo non cessat signum est fluoris albi maligni. Quod tamen signum non pro pathognomico & infallibili habendum esse monuit *Ill. Zellerus* p. m. P. P. O. & Archiattrorum Senior (p) idque variis observationibus confirmavit. Hinc alia signa in auxilium simul vocanda sunt, effluxus materiæ subluteo-viridescentis (§. hoc. l. a) doloris versus noctem exacerbationes, impr. confessio ægrotæ.

§. 6.

Alter Luis hujus gradus est, cum materia Venerea præter partes genitales aggreditur etiam remotiores impr. membranaceas & officula tenuiora, cujus signa tanquam ubique descripta prætermitto.

§. 7.

Ultimus gradus est, ubi virus non solum partes membranaceas & tenuiora officula sed etiam firmiora, majora densioraque infestat. Hic enim omnis pinguedo medullaris in raucidissimum putridumque mutatur oleum, cui vero exitus negatur, quod inclusum cariem generat, lamellas ossium elevat, periostium distendit, exedit, atque sic tophos, exostoses generat. Infestantur præ aliis ossibus ossa Claviculæ, humeri, cubiti, radii, tibix, ossa Calvarix, uti in Theatro Anat. Argentorati Anno 1732. fœmina juvenis cranium fere omni ex parte cariosum cum reliquis hujus luis in partibus muliebribus signis suppeditavit.

§. 8.

Ophthalmia Venerea est vel *Symptomatica* vel *Metastatica*. Symptomatica ophthalmia venerea est illa, qua à morbo venereo tanquam à causa producitur, ita tamen, ut morbus

C 2

ipse

(p) Diss. de Genorhea Virulenta in utroque sexu. Resp. Gmelino. Tüb. 1700.

ipse & materia virulenta non mutant locum & sedem. Hæc symptomatica rarius observatur, & si adest utplur. secundus jam luis venereæ gradus (§. 6. C. II.) ægrum infestat.

§. 9.

Symptomatica Opth. cognoscitur & à reliquis dignoscitur:

1) Ab Ophthalmiis non venereis (de quibus Cap. I.) hæc omni tempore ægrum excruciant, illa autem i. e. Symptom. Venerea vespertino tempore incipit, cum nocte ingravescit, adventante autem diluculo remittit, porro syptom. venerea absque ullis remediis ægrum tandem deserit, sed sæpius redit, reliquæ autem semel absentes sine causis novis, exceptis periodicis, non redeunt, denique in Opth. Syptom. Venerea remedia dicta Ophthalmica nullum, in reliquis autem congrue exhibita operatum edunt effectum.

2.) Ab Ophthalmia Venerea metastatica, illa i. e. Symptomatica versus auroram remittit hæc vero non remittit versus auroram, illa nunquam hæc autem semper in 3um & 4tum Ophthalmiæ gradum mutatur, porro in illa materia morbifica sedem non transmutat (§. 8. C. II.) sed in metastatica, in illa dolores non tam graves quam in hac, illa denique aufferitur malo venereo curato, hæc vero non.

§. 10.

Symptomata hujus Ophthalmiæ quilibet facile ex §. antec. extrahere poterit, ita ut superfluum sit illa repetere. Unicum notabo symptoma, quod sc. dolor & rubor versus noctem ingravescat cum aurora autem vel plane cesset vel remittat: Quid vero hujus rei causa sit nondum demonstratum est. Suum symbolum hic conferunt calor lecti, quies, digestio & concoctio assumtorum, quæ circuitum velociorem reddunt, denique aëris condensatio dirigens motum humorum interiora versus.

§. 11.

§. II.

Quod autem Lues Venerea Symptoma hoc caussare possit, non est, quod miremur, si tantum paulo accuratius consideremus Consensum illum inter Oculos Abdominisque reliqui corporis viscera, quem à nervis eorumque ramificationibus oriri certum est, uti etiam docuerunt *Georg. Ern. Stahl*, (q) *Frid. Hoffmannus* (r) *b. m. Elias Camerarius*, (s) aliique. Nervus enim *Sympatheticus magnus* (uti illum *Ill. Winslow* vocat, alii autem falso hucusque illum vocarunt *intercostalem*) communicat imprimis cum nervis in visus organo distributis. Nam hic nervus in sinibus duræ matris ad latera Sellæ equinæ offis cuneiformis sitis jungitur:

1.) Per fibræ Sexto Nervorum cerebri pari, quod solum musculus oculi sacrum est.

2.) Per duas fibrillas nerveas ramo Orbitali Quinti paris (qui aliis *Ophthalmicus Winslowio* autem ob egressum in orbita *Orbitalis* audit) qui ramus in tres minores dividitur, qui ad externas Oculi partes abeunt, & vocantur *Frontalis*, *Nasalis* & *Lacrymalis*. Non ignoro quidem nonnullos recentiorum Sympathetici magni cum Quinto pari in cranio communicationem in dubium vocare, quorum autem opinioni accedere nequeo. Præter omnium enim Anatomicorum Veterum tam quam plurimorum recentiorum auctoritatem, ex. gr. *Vesalii* (t) *Vieussenii*, *Jac. Benj. Winslowii*, (u) *Celeberr. Laur. Heisteri*, (x) *Cunrad. Aug.*

C 3

- (q) *Diss. de Consensu Partium.*
 (r) *Medic. Ration. Syst. T. III. S. I. C. V.*
 (s) *System. Cautel. Medic. p. 155.*
 (t) *de humani Corporis fabrica. Basil. 1543.*
 (u) *Exposit. Anatom. T. III.*
 (x) *Compend. Anatom. p. 148. edit. mæx.*

Aug. à *Bergen* Med. D. & P. P. O. *Frankofurti ad Oderam*. (y) *Autopsia Anatomica* hancce communicationem confirmat, quodsi enim suspensa manu huncce concursum profecutus fueris, invenies illam semper, uti pluries in *Theatro Argentinenſi* dirigente *Præceptore fidelissimo & Patrono meo singulari Henrico Alberto Nicolai Anat. & Chirurg. Prof. celeberr. cujus præmaturam mortem Respublica Medica Litteraria sat lugere nequit, non mentis nec suspitionis sed oculorum acie observavi.*

§. 12.

Ophthalmia quidem *Symptomata Venerea* haud multum alit periculi, & ordinario aufertur, si malum illius causa sc. fuerit extirpatum convenienti methodo, quodsi autem materia *Venerea* nimis diu in corpore niduletur, & frequentiores inde oriantur tales *Ophthalmiæ*, hæc facile oculos ad illam metastaticam prædisponere possunt.

§. 13.

In methodo medendi & curatione ipsius morbi venerei primarium indicatum est materiae virulentæ ex corpore expulſio, quæ ut expellatur, duo requirit. 1.) Materiae corpus cellulosum imp. occupantis in tenuiores & subtiliores resolutionem. 2.) hujus resolutæ ex corpore excretionem. Quæ ut fiant ex duabus tantum viis & methodis una eligenda est in gravioribus hujus mali speciebus, quæ viæ sunt vel *Medicamina mercurialia*, vel summe sudorifera. Quod *Mercurium* & ex illo parata medicamenta spectat, notandum quod insignis differentia intercedat, an *mercurialia* extus vel intus applicentur, illa enim externa pessima sæpe generant symptomata, uti notavit *Balth. de Lindern* Med. D. & Practicus *Argentoratensis*, Patronus

(y) *Diff. de Nervo intercostali. Frankof. ad Oderam. 1732.*

tronus meus colendus (z). Quomodo autem mercurius virus resolvat & ex corpore sub specie feri, salivæ, urinæ &c. eliminat, non jam inquiram, nec illius usum multis exponam. Sufficiat nobis paucis annotasse, Mercurium non in omnibus Luis Venereæ speciebus optatum & malo parem edere effectum. Nam in altero Gonorrhææ gradu (§. 5. C. II.) salivatio rite instituta non aufert malum, uti observarunt *Ill. b. m. Zeller.* (a) *Herm. Boerhaave* (b) aliiqui. Nec tertius Luis venereæ gradus semper & secure profligitur. Cujus rei causam indigitat. *Ill. Boerhaave.* (c) Quæ seq. est: Mercurius quidem humores corporis resolvit, olei tenacitatem dividit & serosas particulas imminuit, cum vero particulæ mercurii ter decies graviore sint illis sanguinis, ut quidem illæ particulæ vi cordis arteriarumque ad cryptas illas spongiosas penis, vaginæ uterinæ, ossiumque medullam deferantur, sed ibi nullam aut minimam exerant virtutem, arteriolæ enim membranulas harum cryptarum percurrentes ita subtiles sunt, ut etiam subtilissimis injectionibus vix appareant: Hinc in his cryptis sæpe numero Mercurius crudus collectus invenitur, cujus rei exemplum refert *Excell. D. D. de Lindern* (d) & ipsemet nonnunquam in ossium Cranii substantia diaploica Argentorati adinveni impr. in cranio illo de quo §. 7. C. II. Has ob rationes Veteres jam aliam sibi viam hanc materiam ex corpore eliminandi quæsierunt, quam Exsiccationem vocarunt, i. e. corpus diæta medicamentisque plane quasi exsiccarunt, quæ vero methodus plane fere abolevit, donec *Ill. Boerhaave* (e) necessitate coactus illam in usum

(z) *Speculum Veneris, oder Venus-Spiegel / Strassburg / 1732.*

P. 347.

(a) *Diff. citat. de Gonorrhæa.*

(b) *Præfat. cit.*

(c) *ibid.*

(d) *Spec. Veneris p. 347. & 348,*

(e) *Præfat. cit.*

usum revocaverit; ut vero illa rite instituat, plura veniunt attendenda, quæ omnia ex *Hutteno* (uti fatetur) *Boerhaave* desumpta in brevem sed exactam contraxit historiam, quam venia Lectoris apponam, cum hic Liber rarior in paucorum manibus versetur.

§. 14.

Consistit artificium in eo, ut omnia pingua resolvantur, corpusque ita emacietur, nihil ut oleosi retineat. Hic sc. æger loco calidissimo includendus, ut fere sponte ibidem ad sudandum pronus sit. Abstineat ab omni cibo, potuque pingui. Unico biscocto pane, uvisque passis alendus. Nullo reficiendus potu nisi sincero & paulo leviori Guajaci decocto. Quater interim interdium potet decocti meracissimi ejusdem tantum, quantum potest, ut minimum sorbeat octo vel 10. uncias. Postquam ergo continuato aliquot dierum decursu impletus hoc liquore quasi hydropicus evadere incipit, jam cogitandum, corpus hoc plenum liquore, cujus penetrabilis acrimonia, & acuta balsamica virtus talis est, ut omnem fere pituitam solvat, pingue diluat, tenax attenuet, putridum à fraudedine ulteriore præservet. Restat jam ut velocissime per omnia vasa trajectus intima quæque abluat, detergat, & pingua infecta accuratissime è corpore eliminet & tandem sanet. Igitur vacuo jejuno ventriculo mane impleat se, qua potest maxima copia æger, ut turgeat, dein in cistella erectus sedens lignea, vel in lecto sub craticula sub incensorum spirituum vini flammam ardentem sudet nudatum corpus adeo diu & fortiter quam ferre potest. Spatium dimidiæ horæ summa fere mensura est, tum in lecto remota flamma continuet sudorem ultra per horulam. Dein octo vel 10. uncias juris macilentæ vitulinæ cum pauca oryza cocti calide exhibeatur. Surgat æger. Qui sic quatuordecem diebus tractatus & mane & vespere sudet, ita semper reficiatur, deterga-

tur,

tur, & repleatur decocto. Tum denique quatuordecem diebus iterum sudet mane. Interea dum hac arte in sudores resolvitur corpus, si quæ pars ossis malo infecta venereo, hæc eo tempore obvolvenda pannis calidissimis fortissimo Guajaci lixivio madentibus, quin & præcipua ardentium spirituum flamma inter sudandum eam versus partem dirigitur.

§. 15.

Memoratis jam (§. 13. 14.) remediis si morbum profligaveris, symptomata hæc Ophthalmia simul cessat. Ut denique illa, quæ de Ophthalm. Symptomata Vener. retulimus, exemplo confirmemus, sequentem adjicio casum, ex benevola communicatione Practici cujusdam Argentoratensis felicissimi: Ruricola quidam juvenis ex pago **Bischen** natus biennio ante gonorrhœa virulenta laboraverat, quæ à Chirurgo quodam Urbis per adstringentia præpostere adhibita sistebatur, biennio elapso variæ pustulæ veneræ circa frontem apparebant insigni capitis dolore in oecipite præprimis & ophthalmia stipatæ, quæ symptomata cum nocte exarcerbabantur, cum adventu autem & ortu solis ita mitescebant, ut nullus fere tumor, & rubor in oculis observaretur. Hic rusticus opem hujus Medici efflagitat, qui illum medicamentis mercurialibus illi arcanis & congruo regimine pristinæ restituit sanitati, ita ut profligato morbo etiam symptoma hocce evanuerit.

§. 16.

Progredior ad alreram Ophthalm. Veneræ (§. 8. C. II.) speciem *Metastaticam* scil. quæ est materiæ virulentæ ex partibus genitalibus in oculum transpositio, & aggregatio; hæc species est vel plenaria, ubi sc. omne virus ex partibus genitalibus in oculum transponitur, vel minus plenaria, ubi aliqua tantum pars transponitur. Materia virulenta colligitur in corpore illo celluloso, quod flatus ope in oculi parte anteriore

D

inter

inter tunicam sc. conjunctivam & expansiones illas tendineas musculorum oculi detegitur, detegitur etiam cellulosum textum inter membranam internam palpebrarum & musculos illarum.

§. 17.

Materia hic collecta virulenta sequentia creat symptomata, quorum

1.) Est tantus *tumor*, ut cornea transparentis in unam vel duas lineas profunda fovea delitefeat. Omne enim virus venereum ex systemate liquorum secretum in panniculo adiposo anteriori oculi colligitur; quod autem conjunctiva corneam pellucidam obtegens non simul tumefiat, ratio est, quia illa circulo extremo corneae pellucidæ firmiter annexa est, & nullum cellulosum corpus inter has duas tunicas adest.

2.) *Dolor* est vellicans & insigniter lancinans, materiae enim hic aggregatae acrimonia corrosiva suppositas expansiones tendineas & superpositam adnatam membranam arrodit & corrumpit, hinc quo acrimonia major eo majores etiam dolores.

3.) *Color* ex livido viridescens, quem colorem oculis morbo hoc infectis conciliat latitans ibi virus venereum, quod ejusdem est coloris, cujus est illud in gonorrhœa effluens. Vid. *Observ. sui Cap. annexas.*

§. 18.

Symptomata hæc signorum vices simul gerant. Quomodo autem à reliquis differat *Ophthalmis*, ex §.9. *Cap. huj. dilucescit.*

§. 19.

Inquiramus jam in causas illas, ob quas metastasis hæc ad *Oculos* nonnunquam & non ad alias partes fiat. Huic metastasi in genere & in specie ad oculos ansam præbent,

1.) *Ro*

1.) Remedia repellentia & adstringentia præmature & præpostere adhibita interne & externe in utraque gonorrhœa venerea: hoc nomine famosa sunt ossa sepix, pinguis, martialia, saturnina &c. Assumpta præpostere & nimia quantitate calidiora sudorifera balsamicaque huc etiam faciunt, dum virus agilius reddunt non vero eliminant. Hinc sæpius certe vidimus gonorrhœæ malignæ, ait *Frid. Hoffmann* (f) nimio Balsami Peruviani vel de Copaiva usu cohibita pustulas in facie, ossium dolores & in inguine bubones successisse.

2.) Communicatio & concursus nervorum oculi cum Nervo Sympathetico magno (§. 10 C. II.)

3. Oculorum structura vasculosa: Ex observationibus enim discimus, illas præ aliis nostri corporis partes *metastasis* obnoxias esse, quæ præ aliis etiam vasculis perfeminantur sanguiferis, hinc tam frequentes metastases ad viscera fieri experimur.

4. Continuus ferelabor oculorum, & omnibus aëris mutationibus expositio, quæ uti alia hujus organi tonum ac robur valde affligunt & debilitant, ut dein humores in has partes, ubi minorem resistantiam & renisum inveniunt, facilius irruant.

5. Frequentes antegressæ Ophthalmiæ imprimis Ophthalm. Symptomatica venerea oculi structuram ad hanc metastasin prædisponunt.

§. 20.

Præsentibus his causis metastasis sequentem in modum fit: Virus cum venereum per remedia incongrua vel alias causas massæ sanguinæ remiscetur, quæ circulans omnia corporis humani puncta perfluit, & iis in locis i. e. hic in oculis materiam hanc heterogeneam deponit, in quibus si non omnes plurimæ tamen ex causis (§. antec.) allegatis concurrunt. Non

D 2

mirum

(f) Syst. Ration. Medic. T. III. Sect. I. C. VIII. §. 34.

mirum autem parva vasculorum orificia humorem tam crassum viscidumque admittere & ad alias corporis regiones transportare posse, si consideremus vascula hic statum naturalem mutasse & ampliora aptaque evasisse, ut materia crassa in sanguinem regurgitare possit. Suffragatur etiam experientia, quod si etiam abscessus, tumores, ulcera materiâ purulentâ plena fortioribus adstringentibus tractaveris, pus deserit locum & in alias transfertur partes; solum immo frigus ad ulcera vel abscessus admissum insignes sæpe movet turbas repellendo materiam crassam ad interiora corporis. Quæ mala oriuntur ex scabie suppressa? Nec desunt nobis exempla metastaseos in gonorrhœa virulenta ad alia præter oculos loca, de quibus evolve *Zacutum Lusitanum* (g) *Joh. Willis.* (h) *Rudolph. Huberum.* (i) *Frid. Hoffmannum.* (k) aliosque.

§. 21.

Ut tandem rectum de morbo hoc formemus ratione exitus judicium, non opus erit, multis Lectori persuadere, illum esse periculi plenissimum, materia enim venerea, in oculis collecta acrimoniâ sua & maligno caractere brevi expansiones tenditneas & scleroticam membranam exedit & perforat. Conjunctiva enim jam aliquam contraxit duritiem, uti docent Observat. nostræ. Nec hic morbus tantum temporis permittit, ut materiam vel corrigas, vel ad alias derives regiones, & nisi festi-

(g) *Præxeos Med. Admirab. L. I. Obs. 105. de Aponhia ex retenta gonorrhœa virulenta. L. II. Obs. 127.*

(h) *De Medicamentorum Operationibus. p. II. Sect. I. C. V.*

(i) *Diss. Inaug. exhib. Doctrinam de glandulis, & tumorem (scrophulosum) maxillæ inferioris à retropulsa gonorrhœa virulenta oriundum. Basil. 1713.*

(k) *Syst. Pract. Med. T. III. S. I. C. VIII.*

festinante manu Chirurghi stagnanti huic veneno exitus patetur, certo certius non solum amittet visum, & illius organum, sed malum latius serpens etiam Nervum opticum invadet, sicque cephalalgias intollerabiles, abscessus cerebri, omnemque tragædiarum scenam producet. Ophthalmias venereas symptomáticas frequentiores oculum ad hunc morbum disponere dixi (§. 19 C. II.) Solatio adhuc est ægro, quod gonorrhæa virulentâ omnemque sæpe opem eludenti liberetur, si scilicet metastasis fuerit plenaria.

§. 22.

Ordinis jam ratio postulat, ut curationem morbi subjungamus, quæ duobus absolvitur, 1.) ut oculus à materia virulenta evacuetur. & 2do) residua materia virulenta eliminetur. Primæ indicationi satis fit sequenti Operatione & deligatione Chirurgica: Æger & Chirurgus eundem hic observant situm & collocationem, quam in Cataracta observant, de qua vide Dionis, Heisterum &c. Minister autem ægri caput retro parum reflexum firmiter tenet, alii, si opus fuerit, brachia pedesque ægri tenent, ne ille æger doloribus agitated Chirurgum operantem turbet: Post Chirurgus pollice & indice inter palpebras elevatas & reflexas collocatis scalpro acutissimo vel Lanceolâ Chirurgicâ Conjunctivam tunicam prope corneæ transparentis marginem circularem incidit, & exitum virus parat, quam incisionem tam diu in circulo quasi continuat donec nulla amplius infarctâ hæreat virulenta materia: Incidit etiam palpebras longitudinaliter, si intumefactæ simul fuerint, caveat autem sibi Chirurgus, ne illas profunde nimis incidat, facile enim muscoli & cartilagine læduntur, hinc transversalis in eis disuadet, quia hæc nimis profunda paralyfin palpebræ generat. Finita Operatione & materia virulenta bene evacuata oculus digestivo ex albumine ovorum & aq. rosarum impleatur, & fasciâ sic

dicta Oculus simplex, si in unico tantum oculo malum, vel Oculus duplex, si in utroque, applicetur, quam fasciam describunt inter alios *Garengot* (l) & *Henr. Bass.* P. P. Hallensis. (m) Operationem, si tempus & materię acrimonia non vetat, antecedant Remedia sic dicta generaliora impr. purgantia, anti-venerea decocta, & si subjectum sit plethoricum Venę sectio largior, de quibus generalioribus vide *St. Yves.* (n)

§. 23.

Secundę indicationi satisfacimus decoctis sic dictis anti-venereis, impr. Decocto Guajaci meraciori: Et si metastasis non fuerit (§. 16. C. II.) plenaria, recurrendum ad ipsius mali venerei extirpationem, quomodo autem illud extirpetur, paucis jam indicavimus (§. 13. 14. 15.)

§. 24.

Antequam autem tractationi nostrę de Ophthalmia Venerea metastatica finem imponam, aliquot Observationes annectam illam illustrantes, quas partim mihi communicavit b. m. *Nicolaj*, ad ultimum vitę halitum ob paternum in me amorem etiam post mortem colendus, partim ipse illis interfui.

Cas. I.

Vir quidam ætatis circiter triginta sex annorum, temperamenti sanguineo cholericı per impuros amplexus gonorrhœam contraxit virulentam, seque Chirurgi cujusdam sanę methodi medendi ignari curę commisit, qui præmature medicamenta

(l) *Traité des Operations de Chirurgie.* T. II. p. 75. Paris. 1720.

(m) *Bericht von denen Bandagen,* Halle/ 1720, p. 108.

(n) l. cit. p. 208.

camenta adstringentia intus, extusque exhibens materiae fluxum simul cohibuit. Paulo post æger conqueritur de Ophthalmia sæpius cum vespere redeunte, ad mediam noctem increfcente, cum aurora ita decrefcente, ut omnis dolor omnisque rubor fere evanuerit: Hæc Ophthalmia nullis nec externis nec internis remediis audiebat, sed ordinario nullis etiam assumtis remediis deserebat ægrum. Semel autem & simul una nocte ita invaluit Ophthalmia, ut mane uterque oculus imprimis autem dexter adeo intumuerit, ut cornea pellucida in foveola duas lineas profunda latuerit. Quem tumorem oculi ille palpebrarum & dolores vellicantes punctorii lancinantes concomitabantur. Æger acersit Dn. *Helwig* Chirurgum Ophthalmiarumque Argentoratensem dexterrimum, qui ex primo statim intuitu causam quandam rariorem hariolans ægrum rigorose examinat, hic confitetur sibi quindecim jam antè annis gonorrhæam virulentam suppressam fuisse. Statim operationem modo descriptam ægro proponit Chirurgus, ne sc. virus internas oculi partes corrodât, imprimis cum oculi dextri cornea jam parum læsa apparebat, æger autem illam operationem sustinere recusat. Quare omnia tentans Chirurgus ter venas pedis secat, vesicatoria applicat, purgantia & decocta mercurialia ægro exhibet, quæ vero morbum plane non imminuebant. Altero autem die æger persuasionibus commotus operationem tranquillo animo sustinuit præsentè b. m. *Nicolaj*, cujus favore & egomet præsens eram, quam felicissimo cum successu peregit Chirurgus. Observabat Chirurgus in operatione duritiem quandam Conjunctivæ, & materia effluens illi gonorrhææ ratione coloris, odoris, consistentiæ simillima erat. Post vulnus rite deligavit, & decocta antivenerea præscripsit, sicque ægrum per DEI gratiam visui & sanitati integræ restituit.

Cas. II.

Cas. II.

Femina juvenis viginti quatuor annorum nata & conjugali malo gallico infecto per matrimonium juncta per aliquot annos fluore albo maligno, & sæpius ophthalmiis symptomaticis laborabat. Nihilominus gravida reddita legitimo tempore infantem morbo contaminatum venereo enixa est. Septima à partu nocte matris oculus sinister ophthalmia venerea metastatica illi Cas. I. simillima tentabatur. Altero hinc die vocatus supra laudatus *Helwing* operationem in oculo puerperæ haud infeliciori cum successu instituit, matrique & infantis nutrici decocta & remedia mercurialia exhibuit, & sic matrem & infantem curavit. Fluxus etiam albus cum lochiis cessabat.

Cas. III.

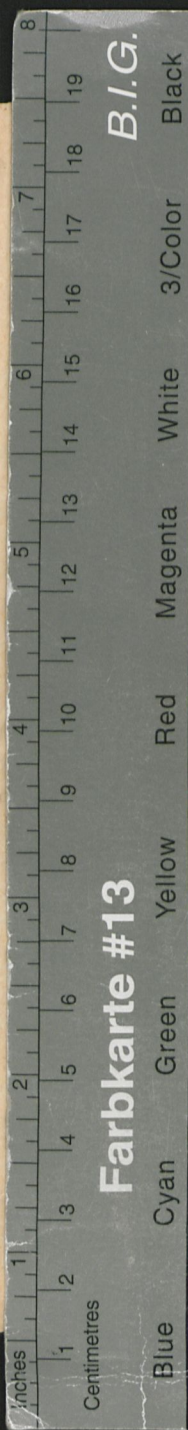
Ut fidelis observatoris exequar officium, addam hanc dispari cum eventu institutam curationem. Mulier quadraginta quatuor annorum jam ætatis anno decimo sexto fluorem album malignum experta, qui ad ætatem notatam duravit. Ad extirpandum hoc virus Salivationem mercurialem rite institutam sustinuit, sed fluor inde sistebatur, nam antegressis venereis Ophthalmiis *symptomaticis* successit Ophthalmia gravissima *metastatica*; Cum vero mulieris domicilium aliquot leucas ab urbe Argentinenſi distaret, & Chirurghi illius oppidi morbi essent ignari, materiæ acrimonia corneam jam plane exeserat & perforaverat, donec Dn. *Helwing* nimis sero vocatus operationem tamen perfecit ad reſcindendam ulteriorem bulbi corruptionem. Sed visus non redibat.

Hæc sunt, quæ de Ophthalmia Venerea Speciminis Academici loco conscribere volui, plura omiſſa minusque dextre elaborata esse ſcio. Cæterum DEO T. O. M. humillimas ago gratias, cui Laus sit honor & gloria.

UL 845

X2536 524

B.I.G.

Farbkarte #13

INAUGURALIS MEDICO - CHIRURGICA
 SISTENS

MIAM VENEREAM

ET
 INILLA OPERATIONEM,
 QUAM
 ENTE DEO T. O. M.
 ATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ,
 PRÆSIDE

DRO CAMERARIO,
 EOR. ET PRAX. PROF. PUBL. ORD.
 TATIS MED. h. t. DECANO,

IN MEDICINA HONORIBUS
 LEGIIS DOCTORALIBUS
 GITIME CAPESSENDIS
 GO EXAMINI SUBJICIT

AUCTOR
FRIDERICUS BREYER,
 TGARD - WURTEMBERG.

JUNII ANN. MDCCXXXIV.
 H. Lque consuetis.

Æ, LITTERIS ROEBELIANIS.